

Петро КРАСНОЛУЦЬКИЙ

кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри тракторів, автомобілів та енергетичних засобів Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», м. Кам'янець-Подільський

**ІВАЩЕНКО ГАРРІ ОЛЕКСАНДРОВИЧ.
ТВОРЧИЙ ІНЖЕНЕР, ВЧЕНИЙ, ВИКЛАДАЧ**

Гаррі Олександрович без перебільшення відноситься до категорії неординарних людей. Попри чисельні труднощі долі він до кінця життя зберіг щире ставлення і доброзичливість до людей, допитливість, жвавість розуму і дуже дивне поєднання прагматизму та майже юнацької фантазійності. Очолюючи кафедру механізації тваринництва, він зробив великий неоціненний внесок у розвиток нашого навчального закладу.

Іващенко Гаррі Олександрович народився 3 лютого 1930 року у м. Анапа Краснодарського краю. 1937 року сім'я переїздить до м. Оржонікідзе Північно-Осетинської АРСР. 1946 року по закінченні семирічної школи поступив до місцевого залізничного технікуму, по закінченні якого 1950 року був направлений на роботу до локомотивного депо м. Гудермес на посаду бригадира цеху точної механіки. Ще у технікумі, попри буквально голодне існування, захопився спортом – шахами та акробатикою, зберігши це захоплення на все життя. Спортивний розряд з гімнастики зіграв свою роль у тому, що того ж 1950 року Гаррі був направлений військкоматом до військово-льотного училища. Однак вступити до нього не вдалося. Мабуть, насамперед через важку долю батька, який під час війни був поранений, попав у полон і до Перемоги був

в'язнем концтабору. Повернувшись до м. Орджонікідзе Гаррі Олександрович працює лаборантом на кафедрі фізвиховання Північно-Осетинського сільськогосподарського інституту і одночасно починає вчитись у вечірній школі робітничої молоді. 1952 року вступає на факультет механізації сільського господарства, по завершенні якого 1957 року направляється на роботу до 1 Осетинської машино-тракторної станції (МТС) на посаду інженера-механіка з трудомістких процесів у тваринництві. 1959 року після розформування МТС влаштовується викладачем в училище механізації сільського господарства у с.Чермен Приміського району. 1961 року Гаррі Олександрович переходить на роботу до рідного Північно-Осетинського СГІ на посаду асистента, викладав курс теоретичної механіки. Постійно мріяв про наукову кар'єру і 1965 року поступив в аспірантуру при Всесоюзному науково-дослідному інституті сільськогосподарського машинобудування (м. Москва). Це було вкрай непросто для провінційного викладача та ще й з такою біографією, але знання і блискучі результати вступних іспитів дозволили подолати усі перепони.

В аспірантурі Гаррі Олександрович працює над дисертацією «Дослідження процесу пресування органічних волокнистих матеріалів». Робота стосується насамперед овечої вовни, пресування якої у кіпи для подальшого транспортування являла собою неабияку проблему. Справа у тім, що завантажена вовна при стисканні так роздувалась по боках, що могла наглухо заклінитись у камері пресування. Гаррі Олександрович запропонував оригінальне технічне рішення, яке згодом було названо «безкамерним пресуванням» і застосовано у конструкції серійного преса ПГШ-1. Але дослідження такого преса вимагало частих і тривалих відряджень на Кавказ і до Казахстану, що знову обумовило напівголодне існування молодого вченого. Добре, що дружина з розумінням поставилась до прагнення Гаррі Олександровича і завжди була його надійним помічником та опорою.

По завершенні аспірантури 1969 року Гаррі Олександрович направлений на роботу до Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту і починає працювати на посаді старшого викладача дисципліни «Механізація тваринництва». 1972 року він здобуває вчений ступінь кандидата технічних наук, а 1976 року - вчене звання доцента. Ще до цього основною дисципліною викладання на курс «Гідравліка та сільськогосподарське водопостачання». 1982 року Гаррі Олександровича обрано на посаду завідувача кафедри «Механізація та автоматизація тваринництва», яку він очолював до 1989 року.

Саме за цей період ним зроблено великий внесок у розвиток кафедри, факультету, інституту. Зокрема, завершена реконструкція і технічне оснащення лабораторії «Гідравліка» (ауд. 113 корпус 6), основне обладнання якої використовується досі. Навчальний процес повністю забезпечено методичними матеріалами, наочними посібниками. Придбано багато сучасного обладнання для механізації тваринницьких ферм, частину машин було встановлено на спеціально облаштованому навчальному майданчику. Ще з 1974 року Гаррі Олександрович долучився до науково-дослідної роботи у рамках госпдоговірної тематики, але під керівництвом інших викладачів. Від 1981 року він сам виступає керівником масштабної госпдоговірної тематики, створюючи різноманітні машини для механізації вівчарства, насамперед, модернізованого преса ПГШ-1Б. Замовники – Актюбінський завод сільськогосподарських машин, Казахська машиновипробувальна станція (м. Алмати), господарства регіону, у яких утримувались вівці. Були і оригінальні «дрібніші» розробки – підбиральник листя, катетер для пересадки ембріонів корів. Загалом 6 розробок успішно пройшли початкові етапи випробувань, а 2 розробки було рекомендовано до серійного виробництва.

Для виконання науково-дослідних робіт були залучені майже усі викладачі кафедри, а також щорічно 4-5 студентів старших курсів, для яких фрагменти дослідження ставали основою для дипломних проектів і конкурсних робіт.

Важливо, що Гаррі Олександрович своїм ентузіазмом запровадив «моду» на винахідницьку роботу. Тоді на кафедрі викладачі майже кожного тижня висували для спільного обговорення свої технічні ідеї і у разі їх схвалення оформлялась заявка на винахід. Власне від нього ми вперше почули про теорію розв'язку винахідницьких задач Г. Альтшуллера, прийоми та методи науково-технічної творчості.

Дуже цікавими були лекції Гаррі Олександровича. Будучи ерудованою людиною, він вдало поєднував навчальні матеріали з історією техніки та суспільства загалом, підбирав цікаві приклади з практики, створював оригінальні пристрої для наочної демонстрації законів гідравліки.

Не покидав і свого улюбленого заняття спортом. Щоправда, здоров'я вже не дозволяло активно займатись гімнастикою, але вже перебуваючи на пенсії він залюбки показував своє вміння ходити на руках і робити сальто. Часто виступав за волейбольну команду, грав у городки, але улюбленим хобі залишались шахи. Мало хто у місті міг потягатись з чемпіоном Гаррі Олександровичем. Деколи жартома він навіть студентам пропонував підвищити оцінку, якщо виграє у нього партію. Втім такого випадку не було.

1992 року Гаррі Олександрович досяг пенсійного віку, але продовжив працювати на посаді доцента до 2008 року, причому майже не зменшивши свою активність та енергійність. Варто зазначити, що на традиційних зустрічах випускників мехфаку ще довго звучало запитання: «а як Гарік?» Він назавжди запам'ятався таким трішки чудним, але чудовим викладачем і товаришем.

Як підсумок можна зазначити таке. Гаррі Олександрович Іващенко як завідувач кафедри був керівником демократичного стилю. Відмінив негласне, але обов'язкове перебування на кафедрі впродовж усього робочого дня; не було у нього намагання позиціювати свою точку зору як єдино правильну. Жорсткими залишались вимоги щодо дотримання розкладу занять, підготовки методичних матеріалів, участі у спільних роботах з оснащення аудиторій, виконання

розпоряджень адміністрації. Решта діяльності викладачів регламентувалась мало – вільний від занять час проводи, як хочеш, але не забувай, що за деякий час доведеться звітувати про результати. У нього ніколи не було якогось злопам'ятства, натомість він намагався створити для людей максимально сприятливі умови для роботи. Можна вважати, що саме такий підхід обумовив «сплеск» результативності науково-дослідної та методичної роботи кафедри у ті часи.

Як джерела інформації для підготовки статті використані спогади рідних, колег, однокурсників, випускників факультету механізації с.г., матеріали особової справи Іващенко Гаррі Олександровича №3526 на 68 сторінках (місце зберігання – архів ЗВО «ПДУ»).